

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
"АСОЦІАЦІЯ ФАРМАЦЕВТІВ УКРАЇНИ"**

Ідентифікаційний код юридичної особи: 43359310

Місцезнаходження: Україна, 01015, місто Київ, вулиця Академіка Богомольця, будинок
7/14, приміщення 182, к. 83

Вих. 267/2026 від 07.08.2026 року

**Членам МФО «Прифронтові території»
Співголовам МФО «Прифронтові території»**

**КРАСОВУ О.І.
АНАНЧЕНКУ М.О.**

**Щодо встановлення чітких та
справедливих строків здійснення
реімбурсації Національною службою
здоров'я України та відповідальності
за їх порушення**

Шановний Олексію Ігоровичу!

Шановний Михайле Олеговичу!

Шановні члени МФО «Прифронтові території»!

Громадська організація «Асоціація фармацевтів України» (далі – АФУ, Асоціація) звертається з ініціативою щодо встановлення чітких, юридично визначених строків здійснення реімбурсації вартості лікарських засобів та медичних виробів Національною службою здоров'я України (далі – НСЗУ), а також запровадження дієвого механізму відповідальності за їх порушення.

Питання своєчасності розрахунків держави з аптечними закладами має пряме значення для безперервності забезпечення населення лікарськими засобами за програмою реімбурсації «Доступні ліки», зокрема в аптечних закладах прифронтових та деокупованих територій, які працюють в умовах підвищеного операційного, кадрового та безпекового навантаження і не мають фінансового запасу міцності для компенсації затримок бюджетного фінансування власними обіговими коштами.

Відповідно до пункту 5 частини першої статті 4 Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» від 19 жовтня 2017 року № 2168-VIII реімбурсація визначена одним із видів медичних послуг, гарантованих державою за програмою медичних гарантій, а стаття 10 цього Закону встановлює загальні засади укладення договорів про реімбурсацію суб'єктами господарювання, які мають ліцензію на роздрібну торгівлю лікарськими засобами, з НСЗУ. На виконання зазначеної статті постановою Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2019 року № 136 «Деякі питання щодо договорів про реімбурсацію» затверджено Порядок укладення, зміни та припинення договору про реімбурсацію та типову форму такого договору (далі – Договір), до якої постановою Кабінету Міністрів України від 28 липня 2021 року № 854 «Деякі питання реімбурсації лікарських засобів за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення» внесено зміни в частині порядку подання та розгляду звітів про відпущені лікарські засоби.

Аналіз чинної редакції типової форми Договору показує, що подання звіту про відпущені лікарські засоби та медичні вироби аптечним закладом є одностороннім первинним документом, який формується на підставі даних електронної системи охорони здоров'я з накладенням кваліфікованого електронного підпису уповноваженої особи (пункти 9-10 Договору). Договір не передбачає окремої дії «прийняття» або «підписання»

такого звіту з боку НСЗУ: оплата здійснюється щодо звітів, стосовно яких не надано зауважень (підпункт 2 пункту 6 Договору), тобто застосовується модель мовчазної згоди. У разі виявлення розбіжностей НСЗУ має право протягом п'яти робочих днів подати заперечення та проєкт уточненого звіту (пункт 12 Договору), а аптечний заклад зобов'язаний протягом трьох календарних днів подати уточнений звіт, після чого оплата за відповідний період тимчасово зупиняється.

Строк здійснення реімбурсації визначений пунктом 15 Договору та становить двадцять робочих днів з дати отримання НСЗУ звіту аптечного закладу, а в разі подання уточненого звіту – з дати його надходження. Пункт 16 Договору передбачає перенесення останнього дня строку оплати на наступний робочий день, якщо він припадає на вихідний або святковий, а у грудні – на останній робочий день бюджетного періоду.

Водночас Договір, встановлюючи чітке грошове зобов'язання НСЗУ, не визначає жодних правових наслідків його порушення та не встановлює порядку дій аптечного закладу у випадку прострочення оплати. Це суперечить загальним засадам цивільного законодавства, згідно з якими зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог законодавства (стаття 526 Цивільного кодексу України), а недотримання строку виконання грошового зобов'язання визнається простроченням боржника, яке за загальним правилом тягне відповідальність, включно зі сплатою боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції та трьох процентів річних від простроченої суми, якщо інший розмір не встановлений договором або законом (стаття 625 Цивільного кодексу України). Формуючи Договір як документ, що виключає застосування до НСЗУ будь-яких наслідків прострочення, держава фактично покладає весь ризик затримки бюджетного фінансування на аптечний заклад, який є слабшою стороною публічно-правових за суттю відносин.

Слід також враховувати, що НСЗУ здійснює оплату за рахунок коштів державного бюджету в межах бюджетних призначень за програмою медичних гарантій, а відповідно до статті 48 Бюджетного кодексу України розпорядники бюджетних коштів зобов'язані здійснювати взяті бюджетні зобов'язання виключно в межах відповідних бюджетних асигнувань та своєчасно здійснювати платежі відповідно до взятих зобов'язань. Наявність законодавчо встановленого обов'язку своєчасної оплати без кореспондуючого механізму контролю за його дотриманням та без визначених наслідків порушення унеможливорює для аптечних закладів ефективний захист власних майнових прав і не узгоджується із принципом юридичної визначеності.

Зазначена прогалина є системною, а не поодинокую: вона стосується типової форми Договору, що застосовується до необмеженого кола аптечних закладів на території всієї України, і потребує вирішення на рівні внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2019 року № 136 або прийняття Кабінетом Міністрів України окремого нормативно-правового акта.

З огляду на викладене

ПРОСИМО:

1. Розглянути на найближчому засіданні членів МФО «Прифронтові території» порушене питання та підтримати ініціативу щодо звернення до Прем'єр-міністра України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства фінансів України та Національної служби здоров'я України стосовно невідкладного унормування відповідальності НСЗУ за порушення встановленого пунктом 15 типової форми Договору про реімбурсацію строку здійснення оплати.
2. Підтримати внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2019 року № 136 «Деякі питання щодо договорів про реімбурсацію» в частині доповнення типової форми договору про реімбурсацію положеннями щодо нарахування пені

(компенсації) за кожен день прострочення оплати понад встановлений двадцятиденний строк, за аналогією з нормами статті 625 Цивільного кодексу України.

3. Визначити чіткий, вичерпний та позасудовий порядок дій аптечного закладу у разі порушення НСЗУ строку оплати, включно з обов'язком НСЗУ письмово повідомляти про причини затримки та строк її усунення.
4. Розглянути питання гарантованого та ритмічного бюджетного фінансування реімбурсації в межах бюджетних призначень Програми медичних гарантій, яке унеможливило б системні затримки оплати з причин, не пов'язаних із виконанням аптечним закладом умов Договору.
5. Залучити до підготовки відповідного проєкту нормативно-правового акта представників аптечних закладів, професійних об'єднань фармацевтичного сектору та НСЗУ.
6. Поінформувати Громадську організацію «Асоціація фармацевтів України» про результати розгляду цієї ініціативи та заплановані нормативно-правові заходи на електронну адресу: pharmukraine.ua@gmail.com та за поштовою адресою: 01015, м. Київ, вул. Академіка Богомольця, буд. 7/14, приміщ. 182, к. 83.

Встановлення чітких, взаємних і рівною мірою обов'язкових для обох сторін правил розрахунків за програмою реімбурсації є необхідною умовою фінансової стабільності аптечної мережі, особливо на прифронтових та деокупованих територіях, і безпосередньо впливає на безперервність доступу населення до лікарських засобів.

З повагою,

Голова Організації,

Голова Правління Організації

Олена ОМЕЛЬЧУК